

De ware essentie van ‘*iēd*

De betekenis van ‘*iēd* in het Arabisch is *al-soeroer al-‘ā’id*, d.w.z., een steeds terugkerende vreugde. Het woord ‘*iēd* wordt in de koran maar op één plaats gebruikt, en dan niet eens voor de ‘*iēd* van de moslims, maar voor een ‘*iēd* van de christenen. In *soerah Mā’idah* doet profeet Jezus (v.z.m.h.) op verzoek van zijn discipelen een smeekbede tot Allah:

اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ
تَكُونُ لَنَا عَيْدًا لِأَوْلَادِنَا وَآخِرَتَنَا وَأَيَّةً مِنْكَ ۝

“O Allah, onze Heer, zend ons voedsel uit de hemel opdat het voor ons een ‘*iēd* (eeuwig terugkerende vreugde) zal zijn voor de eersten van ons en de laatsten van ons, en een teken van U.” (5:114)

Of dit voedsel nu wel of niet naar beneden werd gezonden, daar verschillen de korangeleerden in van mening. Maar in het beroemde smeekgebed van profeet Jezus (v.z.m.h.), dat bekend staat als het ‘Onze Vader’, zien we dit opvallende feit, dat daarin ook gebeden wordt om voedsel: ‘Geef ons heden ons dagelijks brood.’ Het is misschien aan dit gebed te danken dat de christelijke volken op zo’n fantastische wijze in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

Hoe het ook zij, aan de ene kant maakt de bijbel er gewag van dat profeet Jezus (v.z.m.h.) een gebed verrichte en die ook onderwees waarin de nadruk ligt op voedsel. En aan de andere kant maakt de koran gewag van een gebed van profeet Jezus (v.z.m.h.) waarin hij om voedsel bidt voor zijn volk. En dit laatste gebed wordt gedefinieerd als ‘*iēd*. Hieruit kunnen we op z’n minst de conclusie trekken, dat voor een christen ‘*iēd* voor hem de betekenis heeft dat hij heel veel voedsel mag krijgen. Ook hier merken we het opvallende feit op, dat bij veel van de wonderen van profeet Jezus het gaat om eten en drinken. Bijvoorbeeld dat hij met vijf broden vijfduizend mensen voedde, dat hij bij een bruiloft water in wijn veranderde en dat hij bij een vijgenboom aankwam die kaal was en die boom toen vervloekte. En uitgaande van de christenen die aannemen dat Jezus (v.z.m.h.) weer levend opstond na zijn dood, d.w.z. na zijn kruisiging, zien we dat hij gebakken vis en dergelijke at bij zijn discipelen. En bij het Laatste avondmaal, wat een belangrijk deel uitmaakt van het christelijk geloof, draait het ook om eten en drinken, zoals blijkt uit de naam zelf. En we vinden in de bijbel nog meer voorvallen die hierop de nadruk leggen. Dit heeft echter met het onderhavige onderwerp niet veel te maken. Ik wil graag aantonen dat wij de ‘*iēd* van de christenen met grote zekerheid kunnen relateren aan eten en drinken. Maar achter de ‘*iēd* van een moslim ligt een diepere gedachte.

Wat houdt de ‘*iēd* van de moslims in? Net zoals de gedachte achter de christelijke ‘*iēd* omvat wordt door slechts één korte zin (‘geef ons heden ons dagelijks brood’), zo kan men ook de ware essentie van de ‘*iēd* van de moslims afleiden uit dat moslimse smeekgebed, dat het meest grootse smeekgebed is, en dat iedere moslim kent. Dat is het gebed dat een moslim niet eenmaal opzegt, zoals het Onze Vader van de christenen, maar dat hij minstens dertig maal per dag moet opzeggen. Dit gebed is de *soērah Fātiḥah*. In dit hele gebed wordt er maar om één ding gebeden:

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ
 أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۚ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝

“Leid ons op het rechte pad. Het pad van degenen aan wie U gunsten heeft geschonken. Niet degenen op wie toorn is neergedaald, noch degenen die dwalen.” (1:5-7)

Deze *ṣirāṭ al-moestaqīm* is het pad wat een moslim behoedt voor het vervallen in hetzij extremiteten, hetzij in nalatigheid. Door dit pad te volgen bereikt hij/zij werkelijk succes. Net zoals de ‘*iēd* van een christen verbonden is met het ‘dagelijks brood’, zo is de gedachte achter de ‘*iēd* van een moslim verbonden met de *ṣirāṭ al-moestaqīm*. Net zoals een persoon alle middelen voor zijn wereldse gemak en comfort vergaart (en het zijn nu juist die middelen die christenen via dat korte zinnetje beschouwen als het dagelijks brood, terwijl die heilige persoon, de profeet Jezus (v.z.m.h.) gekomen was om het comfort en de gemakken van dit wereldse leven uit te bannen) en daaruit zijn vreugde beleeft, en ernaar verlangt dat die vreugde voor hem een *soeroer al-‘ā'id*, d.w.z., een steeds terugkerende vreugde wordt, op dezelfde wijze beleeft een moslim werkelijke vreugde wanneer hij de *ṣirāṭ al-moestaqīm* vindt. En die werkelijke vreugde vormt voor hem/haar op deze wereld een *djannah* of paradijs. En het is niet één keer, maar het is dertig keer op een dag dat een moslim smeekt dat die ware vreugde niet alleen steeds maar terugkomt, maar dat die voor elk moment bij hem/haar blijft.

Zoals ik al heb gezegd, vermeldt de koran geen ‘*iēd* van de moslims. Maar vanuit de betrouwbare soennah staat vast dat er voor de moslims twee ‘*iēds* zijn. En het lijkt geen twijfel dat profeet Mohammed (v.z.m.h.) met behulp van innerlijke openbaring vanuit de koran de details van de *shari‘ah* (wet) afleidde, hetgeen alle vroegere profeten ook deden. Echter worden deze twee ‘*iēds* bij verschillende gelegenheden gevierd. Eén ‘*iēd* wanneer de Ramadan is afgelopen, en één ‘*iēd* wanneer de hadj is afgelopen.

Om de essentie van ‘*iēd* te begrijpen is het voldoende om te bekijken waarom de Profeet (v.z.m.h.) de ‘*iēd* van de moslims speciaal aan deze twee gelegenheden heeft verbonden. Wat houdt Ramadan in? Waarom onthoudt een moslim zich van de wettige zaken die hij mag eten

en drinken? (Als hij zich van wettige dingen kan onthouden, dan is het duidelijk dat een moslim zich verre moet houden van onwettige zaken.) We hoeven niet ver te zoeken naar het antwoord hierop, noch hoeven wij de koran aan te vullen met onze eigen gedachten hierover, omdat ons zuivere boek zelf de gids is voor de gedachte hierachter. En deze gedachte wordt verwoord door: *la'allakoem tattaqōen*, opdat jullie *moettaqīe* zullen worden (2:183), d.w.z., opdat jullie je hoeden voor het kwaad en beschermd worden tegen moeilijkheden. En een aantal verzen verder (2:185) wordt gewag gemaakt van de verhoring van een smeekgebed waarna de woorden volgen: *la'allahoem yarshoedōen*, opdat zij succes zullen bereiken.

Welke les leert de Ramadan aan een moslim? Het leert hem wanneer hij zichzelf voor het kwaad wilt hoeden, als hij verlost wilt worden van pijn en ontberingen en hij het voor hem aangewezen positie van succes wil bereiken, dan moet hij daarvoor zware inspanningen plegen. Hij moet zo veel moeite doen wat menselijkerwijs mogelijk is. Dit is wat zijn ascetisme en devotie vormt. En wanneer hij zijn zware inspanningen succesvol heeft afgerond, wanneer er een einde komt aan die ontberingen, dan stuurt Allah zijn zegeningen over hem en zegt tegen hem dat jouw moment van vreugde is aangebroken. Je hebt Allah's tevredenheid gewonnen en je bent erin geslaagd je innerlijk te verbeteren, en nu heb je het recht om *'īed* te vieren en blij te zijn. Maar waar moet je blij over zijn? Niet hierover, dat niets je nu meer tegenhoudt om te eten en te drinken. Maar je bent blij dat je een zware test met succes hebt doorlopen. En dat je het voor jou aangewezen doel hebt bereikt, wat feitelijk het ware doel van het leven is, dat je weer een stap vooruit hebt gezet naar welslagen, dat je een volgende horde hebt genomen. De weg die nu voor je ligt is helder geworden.

Dit is dus de gelegenheid die het ware geluk en vreugde van de mens vormt. Een onwetende persoon denkt dat zijn vreugde alleen maar bestaat uit eten en drinken. Maar de werkelijke vreugde van de mens bestaat uit de vooruitgang en succes die hij boekt na zware inspanningen te hebben gepleegd. En dit vormt voor de moslim zijn *soeroer al-'ā'id*, d.w.z, zijn steeds terugkerende vreugde.